

nyok ne csupán a jó stilusnak legyenek példái, hanem egyuttal magyar nemzeti szellemet leheljenek, s ekkép a tanulóban a magyar észjárást és hazafiságot neveljék, s ezt az eljárást híven követte, nem hódolt kozmopolita szellemnek; még a levelekre való példák is (108 old.) megfelelnek ezen követelménynek; 5. írásbeli feladatok adására nemcsak megfelelő címeket, de arravaló anyagot is nyujt. Ezeknél fogva ezen könyvet polgári fiiskolák negyedik osztálya részére minden tekintetben alkalmasnak találok.

VÁRÓ BÉNI.

Wehner Gyula József: Kétszáz iskolai ének elméleti útmutatással népiskolák használatára. Három füzet.

A pädagogiai irodalom terén feltűnő jelenség az iskolai énekeskönyvek elszaporodása. Örvedetesnek tekinthetjük e jelenséget már azt is, mert azt mutatja, hogy az énektanításnak fontosságát mindinkább kezdik belátni és mert az iránta való érdeklődésről tesz tanúságot. Viszont azonban megvan e dolognak a maga árnyoldala is, mert a produktio gyorsaságával nem tart lépést anuak minősége, jósága. Wehner Gyula, fő- és székvárosi elemi iskolai igazgató három füzetes énekkönyvről azonban nem állíthatnók azt, hogy a gyors produktio terméke lévén, nem ütné meg azt a mértéket, melyet ilynemű művekre felfozoktunk állítani. Értelmes és zeneileg képzett néptanító egészen jól hasznát veheti, kivált, ha az alább elmondandókat figyelembe veszi:

Első sorban u. i. azt kifogásolom e műben, hogy Wehner úr már az első osztályban hangjegyekből énekeltet. A hangjegyekből való éneklés túlhaladja a hatéves gyermek értelmi erejét: hiszen a betűket is csak most kezdi tanulni! Ezért azt ajánlanám, hogy az első osztály számára kiszabott anyagot használja fel a tanító a második-, a másodikét a harmadik osztály számára, stb. Ha az V. és VI. oszt. növendékei eléggé intelligensek, az ügyes tanító hozhatja a VI. osztálynak szánt anyagot is, ha ez nem volna lehetséges, seba! Inkább keveset, de jól!

A hely szüke nem engedi, hogy a munka egyéb hiányainak avagy előnyeinek részletezésébe bocsátkozzam, de mindenesetre dicsérőleg kell felemlítenem azt a körülményt, hogy a hangjegyek ismertetését Wehner úr e-vel és nem c-vel kezdi, a mi a kis gyermekek hanganyagának jobban megfelel. Viszont hibáztatnom kell, hogy különböző zenei fogalmakkal nagyon is korán ismerteti meg tanítványait. Így nagyon is korainak tartom a $\frac{1}{4}$ -ütem tárgyalását, a dinamikai jelek, az emelő és szállító jegy ismertetését, mert mind ezek azon fokon, melyen Wehner úr felvette, messze túlhaladják a gyermekek felfogó képességét. Ugyanezt kell mondanom számos énekszámrról is. Meg kell még mondanom azt is, hogy

nézetem szerint az egész munkának csak javára vált volna, ha Wehner úr megelégedett volna a compilátor dicsőségével s nem vágyott volna zeneszerzői babérokra. Azok az énekszámok u. i. melyeknek szerzője gyanánt ő maga szerepel, legnagyobbbrészt nagyon gyengék. Egészen véve azonban, mint említettem, a népiskolai énektanításnál elég használható segédkönyvül fog szolgálni Wehner úr könyve.

(Budapest).

M. J. Gy.

Válasz Paszlavszky válaszára.*

Mikor Paszlavszky állattanának 3. kiadását e helyen** megbíráltam, a legszigorubb tárgyilagossággal törekedtem könyve jó oldalait, de egyuttal hiányait és botlásait is föltárni s a mennyi fény és árny ezek révén a könyv írójára háramlott, azt se nem fokoztam, se nem mérsékeltem, mert — bármennyire felfoghatatlan is ez Paszlavszky előtt — tollamat, minden czélatosságtól menten, kizárólag az *ügy érdeke* vezette. Paszlavszky, kit objectiv s lehet, hogy a meggyőződés kimondásában szokatlanul őszinte bírálatom nagyon felingerelt, válaszában nemcsak tárgyi érvekkel küzd, hanem — hogy a figyelmet menthetetlen baklövéséről elterelje — mélyen sértő insinuatikokra ragadtatja magát s olyan hangot vegyít a vitába, melyet legfeljebb *Goethe* szavaival lehetne menteni »Du weisst wohl nicht mein Freund, wie grob du bist«. Erre a térre nem fogom követni, mert az ügyön kívül, melyet szolgálni kívánok, magamat is lealacsonyítanám.

Tárgyi megjegyzéseimet Paszlavszky válasza után is *egész terjedelmükben* fentartom, mert ellenvetései nem győztek meg állításaim helytelenségéről. Kifogásaim nagy irodalmi apparatussal kényszerítették Paszlavszkyt síkra szállania, ennek azonban kevés jelentőséget tulajdonítok, mert ő a most hevenyében összehordott jó és rossz források túlnyomóan nagyobb részét az előtt sem ismerte s érdemileg ma sem ismeri; innen van, hogy bár hetet-havat összeböngészett, az idézett forrásokat nem tudja mérlegelni s minden kritika nélkül él velük. A tudományos irodalom dús kert, sok becses növény terem, de bizony szúrós tövis és dudva is burjánzik benne; a kertész avatottságától függ, mennyire tudja

* Czéltalan polemiáknak elvünk helyet nem adni. Mivel azonban e válasz — mely márcziusi füzetünkre elkésve érkezett — az önvédelmen kívül a szaktudománynak olyan kérdéseit is érinti, melyeknek fejtegetése és ismertetése az érdeklődők szempontjából esetleg igen tanulságossá válhatik, közöljük e czikket, megjegyezvén, hogy ezzel és Paszlavszky úr feleletével az ügyet befejezettnek tekintjük.

A szerk.

** F. évi januári szám.